

När ett godmanskap eller förvaltarskap upphör

Ett godmanskap eller förvaltarskap kan upphöra på två olika sätt:

- Tingsrätten fattar beslut om att godmanskapet/förvaltarskapet ska upphöra.
- Huvudmannen (den som har god man eller förvaltare) avlider.

Godmanskapet/förvaltarskapet upphör genom beslut

Ett godmanskap eller förvaltarskap som inte längre behövs ska upphöra. Det är tingsrätten som beslutar om att ett godmanskap eller förvaltarskap ska upphöra. Tingsrätten kan på eget initiativ lyfta frågan om upphörande men det vanligaste är att tingsrätten först har fått in en ansökan från en behörig part.

En ansökan om att ett godmanskap eller förvaltarskap ska upphöra får endast göras av antingen:

- huvudmannen själv
- maka/make/sambo till huvudmannen eller
- i övrigt nära släkting.

Även den gode mannen eller förvaltaren (ställföreträdaren) och överförmyndarförvaltningen har rätt att ansöka till tingsrätten om att ett godmanskap eller förvaltarskap ska upphöra. En person som inte är behörig att ansöka om att ett godmanskap eller förvaltarskap ska upphöra kan istället anmäla behovet till förvaltningen, som först gör en egen bedömning. Anser förvaltningen att godmanskapet eller förvaltarskapet bör upphöra kommer förvaltningen att ansöka om det till tingsrätten.

När ett godmanskap eller förvaltarskap upphör ska ställföreträdaren omgående överlämna de förvaltrade tillgångarna och uppdraget i övrigt till huvudmannen eller till den person som har rätt att företräda hen.

Ställföreträdaren ska även skicka in en sluträkning till förvaltningen. Sluträkningen ska enligt lag skickas in senast en månad efter att godmanskapet eller förvaltarskapet upphörde. Sluträkningen ska avse:

- innevarande år till och med den dag uppdraget upphörde eller
- från och med den dag uppdraget startade innevarande år, till och med den dag uppdraget upphörde.

Även om uppdraget har upphört har en ställföreträdare rätt att begära ut uppgifter från banken för den period som hen har varit förordnad som ställföreträdare.

Huvudmannen avlider

När en huvudman avlider upphör godmanskapet eller förvaltarskapet automatiskt per den dag som personen avled. En ställföreträdare behöver då göra följande:

- Meddela anhöriga och överförmyndarförvaltningen att huvudmannen har avlidit och vilket datum detta skedde.
- Snarast möjligt överlämna de förvaltade tillgångarna till någon av dödsbodelägarna. Dödsbodelägarnas uppgift är att gemensamt besluta i boets angelägenheter efter dödsfallet. En före detta ställföreträdare har ingen skyldighet att ordna med begravning, bouppteckning eller liknande.
- En ställföreträdarens möjligheter att ta ut pengar från huvudmannens konton är nu stängda. Förvaltningen lämnar inte heller längre något tillstånd till uttag av huvudmannens medel. Tillfälligtvis, i avvaktan på att anhöriga kunnat påträffas, kan räkningar behöva betalas. Före detta ställföreträdaren kan då överlämna dödsboets räkningar till banken, som sedan gör utbetalningar från konto som har tillhört den avlidne. En ställföreträdare kan fortfarande hämta ut uppgifter från bank eller liknande för den period som personen varit förordnad som ställföreträdare.
- Dödsboet kan av olika skäl vilja ha mer omfattande hjälp av en före detta ställföreträdare. Hen ska då se till att få en fullmakt av samtliga dödsbodelägare för detta. Arvode för denna hjälp ska betalas av dödsboets medel.

- Observera att en före detta ställföreträdare inte längre agerar i egenskap av ställföreträdare efter huvudmannens bortgång utan i nämnda fall såsom fullmäktig. Personens agerande står då under tillsyn av dödsbodelägarna och inte under överförmyndarförvaltningen.
- En ställföreträdare är skyldig att inom en månad efter att huvudmannen avlidit lämna in en sluträkning till förvaltningen. Sluträkningen ska avse innevarande år eller från och med den dag uppdraget startade innevarande år till och med den dag huvudmannen avled.

Även om uppdraget har upphört har en ställföreträdare rätt att begära ut uppgifter från banken avseende den period som hen varit förordnad som ställföreträdare. I samband med att en ställföreträdare skickar in sin sluträkning ska hen också meddela förvaltningen om vem/vilka som företräder dödsboet om detta är känt för hen. I vissa särskilda ärenden kan förvaltningen även vilja att ställföreträdaren skickar in ett dödsfallsintyg. Förvaltningen kommer då att begära in dessa uppgifter separat. En ställföreträdare är skyldig att lämna de uppgifter som överförmyndarförvaltningen begär.

När boet saknar medel

Huvudmannen kan vid dödsfallet sakna tillgångar för att täcka väntade kostnader i dödsboet. Då ska ställföreträdaren vända sig till boutredningsenheten inom socialtjänsten, som upprättar en dödsboanmälan.

När dödsbodelägare saknas/inte kan hittas

Finns inga kända arvingar efter den avlidne huvudmannen ska ställföreträdaren anmäla dödsfallet till boutredningsenheten inom socialtjänsten.

Överlämnande av handlingar

Efter att sluträkningen granskats av förvaltningen lämnas re-
dovisningshandlingarna över till den som är behörig att ta emot
dessa handlingar, exempelvis huvudmannen själv eller döds-
bodelägare, beroende på varför uppdraget har upphört. Den
som är behörig mottagare ges därmed möjlighet att gå igenom
ställföreträdarens förvaltning. Eventuella krav om ersätt-
ning/skadestånd gentemot ställföreträdaren ska väckas inom
tre år från den tidpunkt som handlingarna tagits emot (12 kap.
14 och 15 § föräldrabalken).